

آموزش قصه درمانی و بهبود عملکرد خواندن

شیما نصیری

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

آموزش قصه درمانی و بهبود عملکرد خواندن

تالیف:

شیما نصیری

کارشناسی ارشد روانشناسی

انتشارات موجک

سرشناسه: نصیری، شیما، ۱۳۷۱-

عنوان و نام پدیدآور: آموزش قصه‌درمانی و بهبود عملکرد خواندن/ تالیف شیما نصیری.

مشخصات نشر: تهران: انتشارات موجک، ۱۴۰۰.

شابک: ۹-۳۰۲-۹۹۴-۶۰۰-۹۷۸، ۴۰۰۰۰۰ ریال

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: کتابنامه: ص. ۸۱-۸۷

موضوع: ناتوانی در خواندن -- ایران -- نمونه پژوهی

موضوع: Reading disability -- Iran -- Case studies

موضوع: خوانش پریشی -- ایران -- نمونه پژوهی

موضوع: Dyslexia -- Iran -- Case studies

موضوع: یادگیری -- اختلالات -- نمونه پژوهی

موضوع: Learning disabilities -- Case studies

موضوع: قصه‌درمانی -- ایران -- نمونه پژوهی

موضوع: Narrative therapy -- Iran -- Case studies

رده بندی کنگره: LB ۱۰۵۰/۵

رده بندی دیویی: ۳۷۱/۹۱۴۴

شماره کتابشناسی ملی: ۷۶۱۶۰۰۳

انتشارات موجک

واتساپ: ۰۹۳۶۳۰۳۱۲۵۸ کانال: telegram.me/mojak1

تلفن مرکز پخش: ۰۲۶۳۲۷۰۵۳۱۸ - ۰۲۶۳۲۷۲۱۸۱۹ - ۰۲۱۶۶۱۲۷۵۹۳ - ۰۲۱۶۶۴۲۹۷۳۳

ایمیل: mojakpublication@yahoo.com

سایت: www.mojak.ir

عنوان: آموزش قصه‌درمانی و بهبود عملکرد خواندن

تالیف: شیما نصیری

مشخصات ظاهری: ۸۷ صفحه، قطع وزیری

چاپ اول: بهار ۱۴۰۰، تیراژ: ۵۰۰ جلد

قیمت: ۴۰۰۰۰۰ ریال، شابک: ۹-۳۰۲-۹۹۴-۶۰۰-۹۷۸

کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر برای انتشارات موجک محفوظ است. هیچ شخص حقیقی و حقوقی حق چاپ و تکثیر این اثر را به هر شکل و صورت اعم از فتوکپی، چاپ کتاب و ... را ندارد. متخلفین به موجب بند ۵ ماده قانون حمایت از ناشرین تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

پیش گفتار..... ۱

فصل اول: کلیات ۳

۱-۱ تشریح موضوع کتاب ۳

۲-۱ اهمیت موضوع ۶

۳-۱ اهداف ۷

۴-۱ نارساخوانی ۷

۵-۱ خواندن ۸

۶-۱ قصه درمانی ۸

فصل دوم: نارسایی ویژه یادگیری ۹

۱-۲ نارسایی ویژه یادگیری ۹

۲-۲ سیر تاریخی توجه به نارسایی ویژه در یادگیری ۱۴

۱-۲-۲ مرحله بنیادی: پژوهش‌های اولیه درباره مغز ۱۴

۲-۲-۲ مرحله انتقالی: مطالعه بالینی کودکان ۱۵

۳-۲-۲ مرحله یکپارچه سازی: گسترش سریع برنامه‌های تحصیلی ۱۶

۴-۲-۲ مرحله کنونی ۱۶

۳-۲ نظریه‌های مبتنی بر روان شناسی رشد و رشد دربار نارسایی ویژه در یادگیری ۱۶

- ۴-۲ نظریه‌های مبتنی بر روان‌شناسی رفتاری ۱۷
- ۵-۲ نظریه‌های مبتنی بر روان‌شناسی شناختی ۱۸
- ۶-۲ نظریه غلبه طرفی ۱۸
- ۷-۲ نظریه ضایعات خفیف مغزی ۱۹

فصل سوم: نارساخوانی ۲۱

- ۱-۳ تعریف نارساخوانی ۲۱
- ۲-۳ سبب‌شناسی ۲۲
- ۳-۳ انواع نارساخوانی ۲۳
- ۱-۳-۳ نارساخوانی بینایی ۲۴
- ۲-۳-۳ نارساخوانی شنوایی ۲۴

فصل چهارم: مهارت خواندن ۲۷

- ۱-۴ خواندن ۲۷
- ۲-۴ مراحل یادگیری خواندن ۲۸
- ۱-۲-۴ آمادگی ۲۹
- ۲-۲-۴ آغاز یادگیری خواندن ۲۹
- ۳-۲-۴ رشد سریع مهارت‌های خواندن ۲۹
- ۴-۲-۴ مرحله گسترده خواندن ۲۹
- ۵-۲-۴ پالایش خواندن ۲۹
- ۳-۴ عوامل مؤثر در خواندن ۳۰
- ۴-۴ پیش‌نیازهای خواندن ۳۱
- ۱-۴-۴ بازشناسی حروف ۳۱
- ۲-۴-۴ کنترل حرکات چشم ۳۱
- ۳-۴-۴ وقوف بر کلمه ۳۲

- ۳۲..... آگاهی زبان شناختی و واجشناختی ۴-۴-۴
- ۳۳..... مدل‌های خواندن ۵-۴
- ۳۳..... مدل‌های از پایین به بالا ۱-۵-۴
- ۳۳..... مدل‌های از بالا به پایین ۲-۵-۴
- ۳۴..... مدل‌های تعاملی خواندن ۳-۵-۴
- ۳۴..... آموزش خواندن: رویکردها، روش‌ها و شیوه‌های آن ۶-۴
- ۳۴..... رویکرد تحلیلی ۱-۶-۴
- ۳۵..... رویکرد کلی ۲-۶-۴
- ۳۵..... رویکرد ترکیبی ۳-۶-۴
- ۳۵..... رویکرد تجربه‌زبانی ۴-۶-۴
- ۳۶..... رویکرد چندحسی ۵-۶-۴
- ۳۶..... رویکرد زبانشناختی ۶-۶-۴
- ۳۷..... رویکرد الفبای اصلاح شده ۷-۶-۴

فصل پنجم: آموزش قصه درمانی..... ۳۹

- ۳۹..... قصه ۱-۵
- ۴۰..... قصه درمانی ۲-۵
- ۴۱..... اهمیت قصه ۳-۵
- ۴۲..... کاربردهای روان‌شناختی قصه ۴-۵
- ۴۶..... هدف‌ها و ارزش‌های قصه ۵-۵

فصل ششم: قصه‌گویی..... ۴۹

- ۴۹..... عوامل مؤثر بر قصه‌گویی ۱-۶
- ۴۹..... گوینده‌ی داستان ۱-۱-۶
- ۵۱..... متن داستان ۲-۱-۶

- ۵۲..... ۳-۱-۶ مخاطب
- ۵۲..... ۴-۱-۶ شرایط زمان و مکان بیان داستان
- ۵۳..... ۵-۱-۶ شیوه‌های بیان داستان
- ۵۴..... ۲-۶ روش‌های قصه‌گویی
- ۵۴..... ۱-۲-۶ تعویض چارچوب (تغییر شکل دادن)
- ۵۵..... ۲-۲-۶ آموزش غیر مستقیم
- ۵۵..... ۳-۲-۶ مکث و نشانه گذاری
- ۵۶..... ۴-۲-۶ موجز گویی
- ۵۶..... ۳-۶ نکاتی در مورد قصه‌گویی برای کودکان

فصل هفتم: تحقیقات آموزش قصه درمانی

- ۵۹..... ۱-۷ پیشینه داخلی
- ۶۱..... ۲-۷ پیشینه خارجی

فصل هشتم: مطالعه موردی

- ۶۳..... ۱-۸ نوع مطالعه
- ۶۳..... ۲-۸ جامعه آماری
- ۶۳..... ۳-۸ روش‌های گردآوری اطلاعات
- ۶۴..... ۴-۸ ابزارهای اندازه‌گیری
- ۶۴..... ۵-۸ شیوه اجرای برنامه مداخله‌ای
- ۶۵..... ۶-۸ برنامه درمانی قصه درمانی

فصل نهم: یافته‌ها

- ۶۹..... ۱-۹ یافته‌های توصیفی
- ۷۱..... ۲-۹ بررسی نرمال بودن داده‌ها

- ۳-۹ بررسی همگنی واریانس ۷۲
- ۴-۹ همگنی ماتریس‌های واریانس کوواریانس ۷۲
- ۵-۹ بررسی همگنی شیب رگرسیون ۷۳
- ۶-۹ آزمون کرویت (خی دو بارتلت) ۷۳
- ۷-۹ آزمون فرضیه‌ها ۷۴

فصل دهم: جمع‌بندی ۷۷

- ۱-۱۰ نتیجه‌گیری ۷۷
- ۲-۱۰ پیشنهادها ۷۹

منابع ۸۱

- منابع فارسی ۸۱
- منابع خارجی ۸۴

پیش‌گفتار

نارساخوانی یکی از زیرمجموعه‌های نارسایی‌های ویژه در یادگیری است که در میان زیرمجموعه‌های دیگر توجه بیشتری را به خود جلب کرده است. چنین افرادی آنطور که تعریف می‌شوند در مدارس دچار مشکلات زیادی بوده در حالیکه نسبت به همکلاسی‌های بهنجار خود، از نظر ذهنی مشکلی ندارند. توجه به این اختلال ناشی از شیوع بالا و مشکلاتی است که برای مبتلایان خود به ویژه در مسائل یادگیری ایجاد می‌کند. نارساخوانی یک دشواری است که از قرن‌ها قبل از میلاد مسیح، شناخته شده است. برای دانشمندان شگفت‌انگیز بود که یک فرد با داشتن هوش طبیعی و حواس سالم و نداشتن هیچگونه آسیب مغزی عمده، در خواندن خود این چنین مشکل داشته باشد. نارساخوانی غالباً با اختلال‌هایی همچون بیش‌فعالی و اختلال نوشتن همراه است و در این مواقع، یعنی بروز یک اختلال همراه، مشکل این افراد دو چندان می‌شود (آلیس^۱، ۲۰۱۶).

در این راستا یکی از متداول‌ترین مشکلاتی که در دانش‌آموزان با ناتوانی یادگیری مشاهده می‌شود، خواندن است و متخصصان ناتوانی یادگیری معمولاً پیشرفت خواندن را به عنوان یکی از نشانه‌های اصلی ناتوانی یادگیری عنوان می‌کنند. خواندن یکی از عمده‌ترین روش‌های کسب معلومات و دانش به حساب می‌آید. هر فردی در اجتماع مجبور است مقدار زیادی نوشته را بخواند به همین دلیل در اکثر جوامع، سواد خواندن و نوشتن کلید موفقیت آموزشی است و کودکانی که در خواندن ضعیف هستند بسیار آسیب‌پذیر در یادگیری دروس مختلف در تمامی سال‌های تحصیلی و بعد از آن هستند که مشکل خواندن باعث می‌شود پیشرفت ناچیزی در امر تحصیل داشته باشند اما در کودکان نارساخوان علیرغم هوش طبیعی، فرصت‌های مناسب آموزشی و عدم وجود اختلالات هیجانی، یادگیری خواندن برایشان دشوار است. این کودکان سن خواندنشان دو سال یا بیشتر از سن تقویمی‌شان عقب‌تر است (سیدنبرگ^۲، ۲۰۱۷). از سوی دیگر، قصه یا داستان به نوشته‌ای گفته

¹ Ellis

² Seidenberg

می‌شود که فکر نویسنده آن در قالب حکایتی به خواننده عرضه می‌شود، خواه جنبه تخیلی و غیر واقعی داشته باشد، خواه واقعیات زندگی با جامه تخیل مزین شده باشد (رحمان دوست، ۱۳۸۱). قصه ابزار بسیار مناسبی برای کمک به رشد کودک است که در صورت غفلت، ضربه‌های جبران ناپذیری از این راه متوجه کودک خواهد شد.

شیوه سازماندهی کتاب حاضر به صورت زیر می‌باشد.

فصل اول: کلیات

فصل دوم: نارسایی ویژه یادگیری

فصل سوم: نارسا خوانی

فصل چهارم: مهارت خواندن

فصل پنجم: آموزش قصه درمانی

فصل ششم: قصه گویی

فصل هفتم: تحقیقات آموزش قصه درمانی

فصل هشتم: مطالعه موردی

فصل نهم: یافته‌ها

فصل دهم: جمع‌بندی

در پایان، بر خود لازم می‌دانم که از همه عزیزان و بزرگوارانی که در مراحل گوناگون آماده سازی این کتاب بنده را یاری نموده‌اند، صمیمانه تقدیر و تشکر نمایم.

شیرین نصیری

بهار ۱۴۰۰

Teach Story Therapy and Improve Reading Performance

Shima Nasiri

نارساخوانی یکی از زیرمجموعه‌های نارسایی‌های ویژه در یادگیری است که در میان زیرمجموعه‌های دیگر توجه بیشتری را به خود جلب کرده است. چنین افرادی آنطور که تعریف می‌شوند در مدارس دچار مشکلات زیادی بوده در حالیکه نسبت به همکلاسی‌های بهنجار خود، از نظر ذهنی مشکلی ندارند. توجه به این اختلال ناشی از شیوع بالا و مشکلاتی است که برای مبتلایان خود به ویژه در مسائل یادگیری ایجاد می‌کند. نارسا خوانی یک دشواری است که از قرن‌ها قبل از میلاد مسیح، شناخته شده است. برای دانشمندان شگفت‌انگیز بود که یک فرد با داشتن هوش طبیعی و حواس سالم و نداشتن هیچگونه آسیب مغزی عمده، در خواندن خود این چنین مشکل داشته باشد. نارساخوانی غالباً با اختلال‌هایی همچون بیش‌فعالی و اختلال نوشتن همراه است و در این مواقع، یعنی بروز یک اختلال همراه، مشکل این افراد دو چندان می‌شود.

در این راستا یکی از متداول‌ترین مشکلاتی که در دانش‌آموزان با ناتوانی یادگیری مشاهده می‌شود، خواندن است و متخصصان ناتوانی یادگیری معمولاً پیشرفت خواندن را به عنوان یکی از نشانه‌های اصلی ناتوانی یادگیری عنوان می‌کنند. خواندن یکی از عمده‌ترین روش‌های کسب معلومات و دانش به حساب می‌آید. هر فردی در اجتماع مجبور است مقدار زیادی نوشته را بخواند به همین دلیل در اکثر جوامع، سواد خواندن و نوشتن کلید موفقیت آموزشی است و کودکانی که در خواندن ضعیف هستند بسیار آسیب‌پذیر در یادگیری دروس مختلف در تمامی سال‌های تحصیلی و بعد از آن هستند که مشکل خواندن باعث می‌شود پیشرفت ناچیزی در امر تحصیل داشته باشند اما در کودکان نارساخوان علی‌رغم هوش طبیعی، فرصت‌های مناسب آموزشی و عدم وجود اختلالات هیجانی، یادگیری خواندن برایشان دشوار است. این کودکان سن خواندنشان دو سال یا بیشتر از سن تقویمی‌شان عقب‌تر است.

